

Záróvizsga-tételek (Teológia - 2024/25)

I. BIBLIAI TÖRTÉNELEM (BT)

I.1. Izrael története (7 tétel)

BT-1. Az Ábrahámmal kötött szövetség: kronológia és lelki tanulságok

- Ábrahám elhívásának időpontja, a bibliai kronológia sarokpontjai
- az Ábrahámmal kötött szövetség elemzése: feltételek és ígérek
- a kiválasztottság fogalma
- Ábrahám jellemének összegzése: legfőbb hibák és erények

BT-2. Mózes kora és a kivonulás

- kortörténeti háttér, a kivonulással kapcsolatos elméletek
- a 10 csapás elemzése
- a kivonulás (létszám, útvonal, lelki tanulságok)
- Mózes jellemfejlődésének állomásai

BT-3. A bírák korának összegző értékelése és egy szabadon választott bíró pályájának bemutatása

BT-4. Az egységes királyság korának bemutatása

- a királyválasztás oka és körülményei
- a királytörvények elemzése
- a korszak egy szabadon választott királyának összegző jellemzése

BT-5. Az északi országrész általános jellemzése és az illési reformok a kettészakadt királyság korában, különös tekintettel az alábbiakra:

- a lelki hanyatlás íve és okai
- a legnagyobb mélypont és a kiemelkedés: Akháb kora és az illési reformáció
- az északi országrész bukása: asszír támadás

BT-6. A déli országrész általános jellemzése és a reformkirályok a kettészakadt királyság korában, különös tekintettel az alábbiakra:

- a királytörvények érvényesülése
- egy szabadon választott reformkirály uralkodásának összegzése
- a déli országrész bukása: babiloni támadás

BT-7. A babiloni fogság utáni kor

- a fogságból való hazatérés 3 hulláma és 3 rendelete
- a perzsa kort követő birodalomváltások az intertestamentális korban
- a korabeli vallás-politikai pártok jellemzése

I.2. Jézus élete (10 tétel)

BT-8. A Jézus korában uralkodó politikai és vallási viszonyok

–Általános jellemzés: politikai helyzet, vallási pártok, a zsidó vallás állapota

BT-9. Jézus születése, gyermek- és ifjúkora

–A Jézus születésekor adott kijelentések (összefoglalás)

–Jézus gyermekkorának tömör ismertetése 12 éves koráig

BT-10. Jézus szolgálatának kezdete

–Keresztelő János mint Jézus előfutára

–Jézus keresztsége

–Jézus pusztai megkísértése

BT-11. Jézus júdeai szolgálata

–A júdeai szolgálat általános jellemzése és egy tetszőlegesen választott esemény bővebb kifejtése

BT-12. Jézus gyógyításai a nagy galileai szolgálat alatt

–A nagy galileai szolgálat rövid, általános bemutatása

–A gyógyítások általános jellegzetességei és egy szabadon választott gyógyítás bővebb kifejtése

BT-13. Jézus tanításai a nagy galileai szolgálat alatt

–A nagy galileai szolgálat rövid, általános bemutatása

–A Jézus által adott legfontosabb tanítások, a farizeusokkal és írástudókkal folytatott viták

BT-14. A tanítványokkal való törődés a galileai szolgálattól az utolsó vacsoráig

–A kenyérszaporítással kapcsolatos események és a galileai válság (összefoglalás)

–Jézus küzdelme tanítványaiért az utolsó vacsora alatt

BT-15. A Getsemáne-kerti küzdelem és annak jelentősége

BT-16. Jézus kihallgatásai és elítéltetése

BT-17. Jézus halála és feltámadása

II. ÍRÁSMAGYARÁZAT (IR)

II.1. A Biblia keletkezéstörténete és hermeneutikája (4 tétel)

IR-1. A kánon kialakulása és megbízhatóságának kérdése

(A kánon fogalma, az ó- és újszövetségi iratok kanonizációja, a kanonizáció folyamán megvizsgált iratok négy csoportja)

IR-2. A Biblia szövegűségének kérdése

(Az Ó- és Újszövetség kéziratjai, szövegkritika, a Holt-tengeri tekercsek)

IR-3. A Biblia ihletettsége

(Főbb igék, az ihletés három formája, a prófétaság fogalma, az ihletéstan próbája)

IR-4. A Biblia értelmezése

(A helyes értelmezés alapelvei)

II.2. Zsoltárok könyve (1 tétel)

IR-5. A Zsoltárok könyve szerzői, a bibliai költészet jellegzetességei, a zsoltárokból szereplő témák. – Egy kiválasztott zsoltár elemzése

II.3. Ószövetségi bölcsesség-irodalom (2 tétel)

IR-6. Jób és barátai magatartása:

–Hogyan lehet önmagukban igaz kijelentésekkel is „hamisan szólni?” (kifejtés a barátok konkrét kijelentéseinek felidézésével, Jób 42,7 fényében)

–Jób magatartásának értékelése saját kijelentései és Isten minősítése alapján

IR-7. Salamon élettörténete és bölcsessége, mint a Prédikátor könyve értelmezésének kulcsa

–Prédikátor könyve alapeszméinek összefoglalása

–Az uralkodói előmenetel és a hitehagyás tükröződése a Prédikátor könyve eszméiben, szerzőjük vívódásaiban és igazságkeresésében

II.4. Nagy prófétai könyvek (4 tétel)

IR-8. Ésaías könyve szerzőségének a kérdése

IR-9. Jeremiás és Ezékiel könyve, mint az ember „saját kezei csinálmanya” és „Isten beszéde” konfliktusának bemutatása

IR-10. Dániel könyve szerzőségének a kérdése

IR-11. Dániel könyve 2. fejezetének elemzése

II.5. Messiási prófécia (3 tétel)

IR-12. Az ősevangélium

IR-13. A 22. zsoltár messiási próféciaja – párhuzamok a 69. zsoltárral

IR-14. Ebed Jahve énekek Ésaiás könyvében –

–A négy közül egynek a részletes elemzése

II.6. Jézus példázatai (3 tétel)

IR-15. Az Isten beszédének a befogadása

–Az egyes „talajtípusok” rövid jellemzése a magvető példázata alapján

–A magvető példázathoz tartalmilag kapcsolódó egyik rövidebb példázat elemzése

IR-16. Isten kereső szeretete és az ember erre adott válasza

–A nagy vacsora példázata

–A tékozló fiú példázata

–Az adós szolga példázata alapján

IR-17. Ítélet és Isten országára való alkalmasság

–A juhok és kecskék példázata

–A királyi menyegző példázata

–A tíz szűz példázata alapján

II.7. Római levél (2 tétel)

IR-18. Róm 3,19-31 elemzése

–Hogyan mutat rá a törvény a megigazulás szükségességére? (A szövegbeli előzmények rövid összefoglalásával)

–Hogyan alapozza meg Krisztus helyettes áldozata az ember megigazítását?

–Hogyan „erősítjük meg” a törvényt hit által? (Kifejtés a levél egészének figyelembevételével)

IR-19. Róm 7,14-25 és 8,1-4;10-14 elemzése

–Milyen benső akadállyal szembesül az az ember, aki engedelmeskedni szeretne Isten törvényének? Mi jellemzi az ilyen ember viszonyát Isten törvényéhez? (A legfontosabb szakaszok kiemelése és összefoglalása)

–Mi a „Jézus Krisztusban való élet Lelkének törvénye”? Milyen konkrétumokban mutatkozik meg a Szentlélek befolyása?

II.8. Páli levelek (2 tétel)

IR-20. Hogyan értelmezzük a „pálfordulás” jelentését Pál személyes élete, tapasztalatai alapján?

(Gal 1. fejezet, Fil 3. fejezet, Csel 9. fejezet, 26. fejezet)

Hogyan hat, illetve hogyan jelenik meg ez az esemény Pál teológiájában?

– *(a kereszt ereje: 1Kor 1,18-23, Gal 2,15-22,*

– *Istennek ereje: Róm 1,16-17, 10,6-11,*

– *Krisztus evangéliuma: 1Kor 9,12, 2Kor 2,12, stb.)*

IR-21. 1Kor 13,1-13 írásmagyarázata

Az elemzés szempontjai:

– *Az elemzett szakasz illeszkedése a levél egészébe*

– *Főbb kijelentések és ezek magyarázata*

– *Összefüggések a Biblia más részeivel*

II.9. Jelenések könyve (3 tétel)

IR-22. Milyen, a későbbi korszakokat is meghatározó, egyháztani vitára világít rá az első gyülekezeti levél, és milyen történelmi adalékok segítenek ennek beazonosításában?

IR-23. Kifejezetten milyen téren megfigyelhető romló tendenciára mutatnak rá az egyértelműen kifogástalan szmirani korszakhoz képest a pergámumi és a tiatirai gyülekezeti korszakot jellemző ószövetségi utalások?

IR-24. Miként jelenik meg az Isten beszédéhez fűződő viszony egymást követő hullámszerűsége a szárdiszi, filadelfiai és laodiceai gyülekezeti levélben?

III. RENDSZERES TEOLÓGIA (RT)

III.1. Bibliai etika és antropológia (6 tétel)

RT-1. A két alternatív életrend, Isten törvénye és a bűn törvénye

RT-2. A bibliai antropológia (más antropológiai szemléletekhez képest) megkülönböztető alaptételei (rövid összegezés)

–Az ember antropológiai felépítése és az élő lélek funkciói

–Az ember bűneset utáni állapota

RT-3. Az ember négy lehetséges viszonyulása Isten törvényéhez

RT-4. A hit és a hit általi megigazulás bibliai fogalma

RT-5. Az újjászületés, a megszentelődés és a tökéletesség bibliai fogalma

–Rövid meghatározás és szemléltetés bibliai példákkal, igeszakaszokkal

RT-6. A Tízparancsolat

–mint törvény és evangélium,

–belső szerkezete, logikája

III.2. A Biblia tanításainak rendszere (9 tétel)

RT-7. Isten személye, teremtő és fenntartó Isten volta

–Rövid összegzés, alaptételek és kulcsigék

RT-8. A bűn eredete Jézus kijelentése szerint - Isten válasza a bűnre, a megváltási vagy predestinációs terv

–Alapelvek rövid összegzése kulcsigékkel

RT-9. Az Izrael-kérdés

–Üdvtörténeti szerepe és annak megszűnése

–Kapcsolódó mai kérdések

RT-10. Krisztus testtelésének evangéliuma az Írás szerint

–Alaptételek és kulcsigék

RT-11. Krisztus halálának és feltámadásának evangéliuma az Írás szerint

–Alaptételek és kulcsigék

RT-12. Krisztus közbenjáró szolgálata - Krisztus, mint az egyház feje

–Rövid összegzés kulcsigékkel

–Az egyház fogalmának biblikus meghatározása

RT-13. Minden bibliai tanítás helyreállítása a végidőben

–A helyreállítandó területek felsorolása

–Részletesebben a **kereszttség** és az **úrvacsora** rendeltetéséről, ezek eredeti formájáról

RT-14. A halottak állapota a Szentírás szerint

–a lélek halhatatlansága eszméje, eredete és kritikája

RT-15. A Szentírás tanítása Jézus visszajöveteléről, a millenniumról és az örök életről az újjáteremtett földön

–Utalás a mai félreértettségre és téves értelmezésekre is

IV. EGYHÁZ- ÉS VALLÁSTÖRTÉNET (EV)

IV.1. Egyháztörténelem (6 tétel)

EV-1. A keresztény egyház kialakulása és a keresztényüldözések

–A kereszténység története és szervezetének alakulása Jézus halálától a 313-as milánói türelmi rendeletig

EV-2. A konstantinuszi fordulat és a birodalmi egyház kialakulása

–A kereszténység a Római Birodalomban 313 és 380 között

EV-3. A középkori pápaság kialakulása (V-VIII. sz.) és a római katolikus kultuszrendszer létrejötte, illetve fontosabb elemei

EV-4. A XVI. századi reformáció Európában

–A reformáció főbb egyéniségeinek és mellékirányzatainak bemutatása

EV-5. Az ellenreformáció Európában

–Az ellenreformáció eszköztára

–A vallásháborúk

–A tridenti zsinat

–A jezsuita rend szerepe

EV-6. Katolicizmus és protestantizmus a XIX-XX. században

–A felvilágosodás és a racionalizmus hatása a keresztény teológiára

–Főbb teológusok

–Az I. és II. Vatikáni Zsinat

–Az ökumenikus mozgalom

IV.2. Vallástörténet (3 tétel)

Általános követelmények:

–Az adott vallás(ok) történeti kialakulásának, ha van, alapítója munkásságának rövid összefoglalása

–A tanrendszere(i) és alapvető fogalmi(k) ismertetése

–A mértékadó irat vagy iratok (szent könyvek, kinyilatkoztatásként elfogadott vallási irodalom) rövid jellemzése, ahol van ilyen

EV-7. Hinduizmus-Buddhizmus

EV-8. Judaizmus

EV-9. Iszlám

V. GYAKORLATI TEOLÓGIA (GY)

GY-1. Melyek a fő különbségek az ember lelki egészségének helyreállítása vonatkozásában a Biblia-alapú lelkigondozás és a pszichológiai megközelítés között?

GY-2. Sorolja fel és röviden ismertesse a lelkigondozói beszélgetés legfontosabb alapelveit!

GY-3. Mi a sarokköve a gyermekek jellemfejlődésének?

Mi a nevelés legfőbb feladata ennek megfelelően?

Miért ez az elsődleges szempont a gyermeknevelésben?